

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ
ДЕПАРТАМЕНТ “КИНО, РЕКЛАМА И ШОУБИЗНЕС”

Докторска програма:
Кинознание, киноизкуство и телевизия

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Емилия Христова Стоева
Месторабота в НАТФИЗ “Кр. Сарафов”
Доктор от 01.09.1992г., диплома №22390
Научна комисия по филологически науки и изкуствознание

С кандидат: Искрен Красимиров
Научен ръководител: проф. д-р Светла Христова

Проблемът за режисьорските, операторските и монтажни решения в новото хибридно документално кино е значим. Формулирани са прецизно целите и задачите на дисертацията.

Искрен Красимиров е режисьор, сценарист, оператор и монтажист на десетки документални филми. В над 400 училища и читалища у нас и в чужбина е представил своите авторски исторически филми. Това ми дава достатъчно основание да твърдя, че познава състоянието на проблема в българското художествено документално кино. Мога да уверя уважаемото научно жури, че коректността при цитиранията е спазена. Работила съм по близка тема, свързана с визията в документалното кино и считам, че Искрен Красимиров е проучил стойностни монографии, които са издадени у нас.

Кандидатът е изпълнил необходимите качествени и количествени критерии във връзка с публикациите по темата на дисертацията.

Той представя за разглеждане от научното жури докторантура на тема **“Творчески подходи на сценариста, режисьора, оператора и монтажиста в художествено-документалия филм”**. Текстът е особено важен в настоящия

момент, когато художественото документално кино е в процес от **промяна към устойчивост** (sustainability). По-голяма част от разгледаните в дисертацията документални филми са хибридни и именно те са в устойчивост, а не в рамките на изключението. При разглеждането на творческите подходи Искрен Красимиров си служи с много примери, както от собствените филми, така и от филми на изявени български документалисти. В уводните думи той казва: “Ако останем в дълбоките коловози на теорията, едва ли ще дръзнем да полетим.”

Дисертацията съдържа увод и четири глави. В прегледа на научната литература личи позоваване както на първите сериозни книги за документално кино на Лиляна Черноколева и Неделчо Милев, така и на по-съвременните монографии, издавани у нас. А за практическата си работа в документалното кино, Искрен Красимиров търси инспирации от Травъл, Хистори, Нешънъл Джеографик. Отдава почит и на популярният сериал от 70-те години “Цивилизацията” с режисьор Кенет Кларк.

При анализите на сценариите в българското документално кино, Искрен Красимиров се спира на утвърдени автори като Георги Мишев и Марин Дамянов. Творци, които си служат с категориите, скок във времето, разместване на времевите пластове и са написали художествени текстове по добре проучени исторически теми. Те успяват, както да отсеят най-важните конфликти, така и да ги представят в достъпна форма. Разбира се, не винаги тези сценарии попадат в “идеалният режисьор, който е надарен с фантазия и владее достатъчно знание относно техниката на снимане”. Мнението е на доц. Валентина Фиданова от монографията: “От киновъзприятие към кинотворчество”.

За киновъзприятието в документалното кино Искрен използва няколко отправни точки. Една от тях е “художествено-преобразуваната реалност”. Чрез нея, авторът се “качва” по-високо от обикновеното, репродуктивното, достоверното. Това е анализирано и доказано в дисертацията по безспорен начин. Обогатяващо за дисертационният труд е и разглеждането на проблема за заглавието в документалното кино, формулирано

като “флагмен на творческите усилия.” По думите на доц. Петя Александрова “...заглавието моделира творбата и насочва към конкретна таргет група. (“Мъките на заглавието – от словесен до кинообраз”).

В рамките на това изследване не могат да се опишат всички опитности и отговорности на режисьора, сценариста, монтажиста и оператора. Но ако се придържаме към едно от клишетата в киното – режисьорът е на върха на кинематографичната пирамида и на режисьорските решения е отделено най-много внимание в текста. Дисертационният труд е базиран, както на световният режисьорски опит, така и на личните наблюдения на автора в практиката. В разглеждането на режисьорският подход в документалното кино, Искрен Красимиров отделя малко повече внимание на личния си опит. Отдава значимото и на много талантиливи творци в българското документално кино като Едуард Захариев (“Сол”), Адела Пеева (“Кметът”) и много други. Опитът е показал, че прекаленото вглеждане в собствените решения стеснява параметрите и води до известен дидактизъм при доказване на тезите.

За операторската работа в художественият документален филм, Искрен Красимиров се позовава на “Черна легенда” с режисьор Дочо Боджаков и оператор Иван Варимезов. Филмът е пример за дискретни възстановки, при които условността, неяснотата и стилизацията са водещи. Ние не знаем с точност какво и с какъв патос е говорил Левски при срещите си и в тази връзка операторски решения като силуетност, неострота, снимане в отражения, са по-убедителни от брилянтната вярност на хай-дефинишън изображението. Лично за мен, прекрасен пример за творческа изобретателност в хибридно кино е “Загадката Веда Словена”(2012) на реж. Анри Кулев. Опитът на талантилия режисьор във всички видове кино, са му позволили да създаде филм с артистична визия, която обединява анимация, възстановки и документални секвенции.

Любопитен съпоставителен анализ прави Искрен Красимиров за събирането на екрана на два операторски стила.

Единият от днешният ден и другият от архивните кадри от началото на 20-ти век. Той смята, че по-отчетливото отделяне в метода на снимане при виртуалната конкуренция на двама оператори, дава добър резултат.

И макар някои от възстановките във филмите на Искрен Красимиров да носят любителски привкус, тези филми са полезни за образователните програми, защото съвременните ученици могат да бъдат привлечени с гледане.

През 1928 година, немският творец Йоханес Молцан казва: “Nicht mehr lesen! Sehen! (Enough reading! See!), (Стига сме чели, да гледаме!). За съжаление в новият век виждаме по-скоро отрицателните последици от този слоугън. Днес гледането и снимането е повсеместно, но привличането на учениците към българската история чрез гледане на художествено-документални филми е успех за Искрен Красимиров.

Разглеждането на откритията в монтажа са базирани както на теоретични текстове, така и на опитът на автора в историческите филми. Текстът е четивен и това е попътно на кредото на Искрен Красимиров, че филмът трябва да е разказан така, че да вълнува зрителя.

Основен принос е анализирането за първи път на художественият или хибриден документален филм от гледна точка на режисьор, оператор и монтажист. Съществен принос е и задълбоченият анализ на възстановките в документалното кино.

В изводите за постигнатите резултати авторът мотивира използването на собствените филми като: ” ...поле за изследване на това, доколко съм успял да постигна творческото осмисляне на наученото в университета и видяното във филми на водещи документалисти. “

Нямам съществени бележки по представеният за защита дисертационен труд. Бих предложила прецизирането на няколко термина в текста като: “комбинирани снимки чрез дрон и озмо”, “козметични филтри”, “интер филм”.

Личните ми впечатления от Искрен Красимиров са свързани както с лекционният процес, така и с участия във форуми и фестивали, където неговите филми имаха успех и сред публиката и сред специалистите.

В заключение приемам дисертационният труд и считам, че Искрен Красимиров отговаря на критериите и притежава необходимите качества, както и професионални опитности.

Гласувам с “ДА”

15. 05. 2019, София

Подпис